

Коммуникациялық жаттығулардың ресурстық парағы

«Иә» және «Жоқ» ойыны (1 тарау: Әңгімелеу)

Бұл ойын оқушыларды сұрақтарға жауап беру кезінде «иә» немесе «жоқ» сөздерінен басқа сөздерді қолдануға шақыруға арналған. Оқушыларды өз жауаптарында басқа сөздерді қолдануға ынталандыру олардың сөздік қорының көлемін түсінуге көмектеседі.

1. **Ойынды топтың сұрақтарына жауап беру үшін оқушылардың бірін таңдау арқылы бастаңыз.**
2. **Басқа оқушылар ортадағы оқушыға «иә» немесе «жоқ» деп жауап беруге болмайтын сұрақтар қояды.**
3. **Оқушы қате жіберіп, сұраққа «иә» немесе «жоқ» деп жауап бергенде, сұраққа жауап беретін оқушы өзгереді.**
4. **Әр оқушы «иә» немесе «жоқ» демей қанша сұраққа жауап бере алатынын жазып осы үдерісті қайталаңыз.**

Бір минут ішінде сөйлеу (1 тарау: Әңгімелеу)

Бұл ойында студенттер тақырып бойынша талқылауға бастамас бұрын тыңдау дағдысын жаттықтырады.

1. **Оқушылар талқылай алатын ғылыми немесе жалпы тақырыптардың тізімін дайындаңыз.**
2. **Оқушыларды кішігірім топтарға бөліңіз.**
3. **Әңгімелесуді бастау үшін топтан бір адамды таңдаңыз. Егер бұл адам күмәнданып, бір сөзді қайталап, бірнәрсе айту үшін тоқтап немесе ойлану үшін өз сөзін бөлсе, топтың басқа мүшесі «күмәндану», «қайталау» немесе «бос орын» деп айтып, әңгімені өзі жалғастыра алады.**
4. **Бір минуттың соңында сөйлеген адам жеңеді.**

Тыңдау және сөйлеу (2 тарау: Әзіл)

Бұл ойын оқушыларға сыныптасына (мұғалім дайындаған) бірнеше сұрақ қоюды талап етеді, содан кейін жауаптарды топқа жеткізеді.

1. **Оқушылардан жұптасуды сұраңыз (мұны орындарына ең жақын оқушымен жұптасу арқылы жүзеге асыруға болады).**
2. **Оқушыларға бір-біріне қатысты кейбір деректерді білуге 5 минут уақыт беріледі.**
3. **Әңгімелесуден кейін олардан серіктесін 1 минуттан аспайтын уақыт ішінде топқа таныстыру сұралады.**

Бұл әрекетке қосымша құрылым қосу үшін оқушыларға әңгімелерді ғылымға бағытталған түрде жылжытуға көмектесетін сұрақтар қоюға болады. Мысалы:

- ***Сіз оқып білген ең қызықты ғылыми факт немесе ақпарат қандай болды?***
- ***Сіз біздің күнделікті өмірімізде көмегі тиеді деп ойлайтын ғылыми жаңалыққа мысал келтіре аласыз ба?***
- ***Осы жылдан кейін мектепте ғылымды оқуды жалғастырамын деп ойлайсыз ба?***

Сөздік – Иландыру күші (2 тарау: Әзіл)

Бұл ойында оқушы сөздіктен ерекше болып көрінетін немесе басқалар білмейді деп ойлайтын сөзді таңдайды. Немесе мұғалім ғылыми сөздердің тізімін және олардың анықтамасын дайындай алады.

- 1. Ойын бірінші оқушы өз сөзін таңдағанда басталады.**
- 2. Содан кейін оқушы анықтаманы құрастырады немесе нақты анықтаманы топпен бөліседі.**
- 3. Анықтама толығымен дұрыс немесе қате болуы керек.**
- 4. Содан кейін басқа оқушыларға дауыс беру алдында берілген анықтаманың дұрыс немесе қате екендігі туралы сұрақ қоюға мүмкіндік беріледі.**
- 5. Сөзді таңдаған оқушы әр алдаған оқушысы үшін ұпай алады.**

Үн-түнсіз...әңгіме айтшы (3 тарау: Дене тілі)

Дене тілі - коммуникацияның негізгі бөлігі, сондықтан бұл ойында оқушылар қалыпты дене тілін пайдаланып, сөзсіз хабарды жеткізуге міндетті.

Мұғалім әр түрлі заттар немесе бұйымдардың сөздер тізімін дайындайды. Қатысушы оқушылар сөздердің толық тізімін ойынды бастамас бұрын біледі.

- 1. Ойын оқушыға мұғалім дайындаған сөздердің бірін көрсеткенде басталады.**
- 2. Содан кейін студент қорапты ашқандай кейіп танытып, ондағы заттардың бірін тапқандағы реакциясын көрсетуі керек.**
- 3. Басқа оқушылар оқушының қиялдағы қораптан қандай зат тапқанын дене тілі бойынша болжауы керек.**

Еріктілер бар ма? (4 тарау: Аудиторияны еліктіру)

Аудиторияны еліктіру тәсілін пайдаланудың үлкен бөлігі - аудиториямен коммуникацияның инновациялық әдістерін табу. Кейбір жағдайларда спикер немесе орындаушы еріктілердің көмегін сұрауы мүмкін.

Бұл жаттығуда оқушылар шағын топтарда жұмыс жасайды және спикер еріктінің көмегін сұрайтын мысалдар тізімін ұсынады, мысалы, сиқыршылар, музыка мен комедия.

- 1. Оқушылар (топтарда) спикер еріктінің көмегін сұрай алатын қойылымдар тізімін жасайды.**
- 2. Оқушылар презентация кезінде еріктінің көмегін сұраудың артықшылықтары мен кемшіліктерінің тізімін жасайды.**
- 3. Содан кейін оқушылар өз топтарының ойларын сыныппен бөліседі.**

Салыстыру ойыны (5 тарау: Тілдік әдістер)

Венн диаграммасы - бұл екі нәрсені салыстыру және салғастырудың нақты әдісі. Сенімді дәлел келтіргенде салыстыру мен салғастыра алу қабілеті маңызды коммуникация дағдысы болып табылады. Бұл ойында оқушылар Венн диаграммасы арқылы Арктика мен Антарктиканың айырмашылығын салыстырады. Ойын оларға осы екі қызықты жер туралы білуге мүмкіндік береді, бірақ сонымен қатар аудиториямен жұмыс жасау кезінде құралдарды салыстырудың қаншалықты маңызды екенін көрсетеді.

1. Оқушыларға Арктикаға немесе Антарктидаға қатысты сөздер тізімі беріледі.
2. Оларға Венн диаграммасын құру үшін қиылысатын екі шеңбер сызу арқылы жеке немесе шағын топтарда жұмыс жасау ұсынылады. Бірінші шеңбер Арктика, ал екінші шеңбер Антарктида деп белгіленуі қажет.
3. Содан кейін оқушылар сөздерді дұрыс орынға қоюы керек.

Венн диаграммасында қолдануға болатын сөздердің тізімі және олардың дұрыс орналасуы.

Тек Арктика	Екеуі де	Тек Антарктика
Солтүстік полюс	Ұзақ суық қыс, қысқа жаз	Оңтүстік полюс
Кең таралған өсімдіктер		Минималды өсімдіктер жабыны
Ірі құрлық жануарлары		Ірі құрлық жануарларының болмауы
Байырғы халық		Байырғы халықтың болмауы

Маңызды сұхбат (5 тарау: Тілдік әдістер)

Қиын сұрақтарға жауап беру қабілеті әр адамға өмірдің әр кезеңінде көмектеседі. Сұрақтар жұмыс сұхбатының бір бөлігі немесе бұқаралық ақпарат құралдарының іс-шарасы болсын, бұл сұрақтарға оң және бақыланатын түрде жауап беру маңызды коммуникация дағдысы болып табылады.

Бұл ойында оқушылар жұппен жұмыс жасайды және өздері таңдаған тақырып бойынша қойылымдық сұхбат дайындайды. Оқушылар сұхбатқа өздері қалаған кез келген адамды таңдай алады. Немесе оқушыларға ғылыми тақырыптар беріліп, белгілі бір ғалымның немесе сарапшының рөлін ойнауға нұсқау берілуі мүмкін.

1. Оқушылар жұпқа бөлінеді. Бір оқушы сұхбат алушы, біреуі сұхбат беруші болып тағайындалады.
2. Оқушыларға топ алдында өтетін, өзі таңдаған немесе мұғалім таңдаған тақырып бойынша бір минуттық қысқа сұхбат дайындау үшін 10 минут уақыт беріледі.
3. Сұхбат барысында бір оқушы сұрақ қояды, ал екіншісі сұхбат берушінің рөлін атқаруы тиіс.
4. Бірінші сұхбаттан кейін келесі жұптағы оқушылар өздерінің сұхбатын жүргізеді және әрі қарай осылайша топ арасында жалғасады.

